

7 Utrata masy ciała

Joanna Owoc-Lempach

Utrata masy ciała jest objawem niecharakterystycznym, związanym z występowaniem wielu chorób, niekoniecznie nowotworowych. Wynika on ze zmniejszenia lub utraty apetytu, zmniejszenia ilości przyjmowanych kalorii poniżej podstawowego zapotrzebowania energetycznego, nudności, wymiotów, objawów dyspeptycznych oraz dolegliwości bólowych. Jest to objaw, którego nie wolno lekceważyć, gdyż bez względu na przyczynę może być oznaką anemii, niedożywienia białkowo-kalorycznego oraz wpływać na obniżenie odporności. To z kolei ma wpływ na wyniki leczenia.

W przypadku choroby nowotworowej utrata wagi może być spowodowana jednym z następujących czynników:

- trudnościami w przyjmowaniu pokarmów spowodowanymi przeszkodą w obrębie górnego odcinka przewodu pokarmowego (chłoniak, rak języka, rak gardła, rak krtani, rak przełyku, rak żołądka, rak trzustki, rak wątroby);
- utrudnionym przechodzeniem treści pokarmowej przez dalsze odcinki przewodu pokarmowego z powodu niedrożności wywołanej przez rozrastający się nowotwór (rak jelita grubego, rak odbytnicy, rak jajnika z przerzutami do narządów jamy brzusznej);
- wyniszczeniem nowotworowym powstającym wskutek zwiększonego katabolizmu („spalania energii”) wywołanego przez rozwijający się guz nowotworowy;
- nudnościami i wymiotami.

Zmniejszenie masy ciała jest często pierwszym objawem rozwijającej się choroby nowotworowej. Zależnie od rodzaju nowotworu utratę masy ciała obserwuje się u od 30% do ponad 80% chorych, w tym znaczną utratę (> 10% wartości wyjściowej w krótkim czasie np. 1–2 miesięcy przy normalnej diecie) u około 15% [5]. Często objawy te są skutkiem rozwijającej się już choroby nowotworowej i mogą pojawić się w każdej fazie choroby jako efekt zwiększonego obrotu komórkowego guza. Nasilenie spadku masy ciała zależy od typu guza, jego umiejscowienia i zaawansowania, a także sposobu leczenia. Ponadto niektóre nowotwory powodują biochemiczne zmiany w organizmie, wskutek których stopniowo zanika tkanka mięśniowa i tłuszczowa. U większości chorych na nowotwór aktywowane są ogólnoustrojowe procesy prozapalne. Powoduje to